PREDSJEDNIK UPCG O MJERAMA I HITNOSTI SPASA PRIVREDE I RADNIH MJESTA

Poslodavci ne traže milostinju, nego pomoć

Vanredne okolnosti zahtijevaju vanredne mjere i postupanja koja su u ekonomiji pravovremena, konkretna i nose efekat na dugi rok

Ako kriza potraje, a Vlada ne pokaže dovoljno sluha i ne odgovori adekvatnim i konkretnim mjerama pomoći, slijedi nam scenario koji će biti negativan i za preduzeća (prestanak rada i gašenje) i za zaposlene (gubitak radnih mjesta) i za državu (manjak budžetskih sredstava)

Marija Mirjačić

Predsjednik Unije poslodavaca (UPCG) **Predrag Mitrović** poručio je da poslodavci ne traže milostinju, već očekivanu pomoć - "onu koja im pripada i koju su odgovornim radom i ispunjenim obavezama zaslužili, a u interesu je cijelog društva".

On je ocijenio nedovoljnim predložene mjere Vlade, ocjenjujući da je neophodno da uz rješenja koja nudi UPCG, subvencije za plate budu obezbijeđene u stopostotnom iznosu, a ne 70 odsto, što je minimum neophodan da ne bi došlo do ozbiljnijih poremećaja na tržištu rada.

"Zdravstvena kriza mora se rješavati istovremeno sa ekonomskom krizom - nikako odvojeno. Kod ekonomskih mjera posebno je važna brzina njihovog donošenja i sprovođenja. Ako Vlada nema novca, treba hitno da se zaduži i potpuno rastereti poslodavce koji su ugroženi novonastalom situacijom i to ne njihovom krivicom. Što prije treba uraditi analizu krize i mogućih scenarija u skladu sa trajanjem pandemije, po svim očekivanim fazama i projekcijama. Koliko smo u saznanju, Vlada je u pregovorima sa relevantnim finansijskim institucijama i ima podršku socijalnih partnera za realno zaduženje", rekao je Mitrović u intervjuu "Vijestima".

On je kazao da opstanak i preduzeća i radnika zavisi od brzine djelovanja i efektivnosti podrške. Naveo je da je u dosadašnjoj anketi među članovima UPCG, koja nije završena, oko 95 odsto učesnika istraživanja odgovorilo da nema namjeru da otpušta zaposlene, ali upozorava da, s obzirom da su privredi uskraćeni prihodi, to preduzeća primorava da, prije ili kasnije, otpuštaju radnike. Zato ako Crna Gora, dodaje Mitrović, ne želi kolaps privrede i armiju novih nezaposlenih - potrebno je hitno rješenje za spasavanje preduzeća.

"Ako kriza potraje, a Vlada ne pokaže dovoljno sluha za sve naše apele i na evidentne probleme privrede ne odgovori adekvatnim i konkretnim mjerama pomoći, slijedi nam scenario koji će biti negativan i za preduzeća (prestanak rada i gašenje) i za zaposlene (gubitak radnih mjesta) i države (manjak budžetskih sredstava), upozorio je Mitrović.

On je dodao da UPCG uvažava dosadašnje napore Vlade i podržava predlog novih ekonomskih mjera, ali i smatra da su za trenutnu situaciju one i dalje nedovoljne.

"Zato UPCG očekuje da tokom mjera direktne zabrane rada u više privrednih sektora, osim obezbjeđenja subvencija i povoljnih kreditnih linija, Vlada prihvati i naš predlog indirektnih mjera podrške, u vidu oslobađanja od plaćanja poreza i doprinosa, taksi, naknada i ostalih nameta", naglasio je Mitrović uz poruku da se i od opština očekuje da oslobode poslodavce nekih lokalnih nameta i revidiraju cjenovnike komunalnih usluga te da budu brže procedure.

Mitrović je rekao da u UPCG zna da će ekonomske mjere podrške privredi biti teške, bolne i skupe.

"Međutim, to donosiocima odluka ne daje alibi za neadekvatna rješenja koja ne prate nivo ugroženosti preduzeća i mogućeg kolapsa privrede, što je prijetnja s kojom se danas suočavaju i mnoge razvijenije ekonomije. Puna ta prethodna kriza, građanima u Crnoj Gori uskratile su dvije važne stvari: posao i prihode".

> *Što prije uraditi analizu krize i mogućih scenarija... Sa mjerama se već kasni za jedan dio firmi, pogotovo mikro i malih preduzeća, očekujemo i razdvajanje socijalnih od ekonomskih mjera*

- ***Koje ekonomske mjere Unija poslodavaca sada očekuje od Vlade, mimo onoga što je predložila, i opštinskih vlasti dok traje pandemija, a koje dugoročne da bi se ubrzao oporavak ekonomije?***

Zdravstvena kriza izazvana kovidom-19 rezultirala je ekonomskom krizom koja je u Crnoj Gori ozbiljno uzdrmala cjelokupan privredni ekosistem i dovela u pitanje ne samo postojeću održivost preduzeća, već i njihov mogući oporavak u periodu nakon pandemije. U ovoj izuzetno teškoj situaciji, preduzeća su se našla prva na udaru, zatim njihovi zaposleni, a potom i država kojoj, ako izostanu pravovremene mjere, prijete teški dani i posebno poremećaji u vidu manjka budžetskih sredstava.

Iako svjesni da danas svi u Crnoj Gori trebamo i moramo da budemo jedan tim, Vlada je ta koja upravlja i rukovodi cijelim procesom i zato nosi najveći teret i odgovornost za izlazak iz situacije u kojoj se nalazimo. Posebnu odgovornost nose socijalni partneri - poslodavci i sindikati, čija je obaveza da odgovore punim kapacitetima i budu na raspolaganju državi i građanima, a što je i bila glavna karakteristika dosadašnjeg djelovanja UPCG o kojem je, vjerujem, ukupna crnogorska javnost već upoznata.

Očuvanje javnog zdravlja je prioritet kojem je cijelo crnogorsko društvo u potpunosti posvećeno i zato ovu priliku koristim da čestitam Vladi, Institutu za javno zdravlje (IJZ) i svim nadležnim na dobroj organizovanosti, a i pohvale za medicinske timove na požrtvovanosti.

UPCG zna da će ekonomske mjere podrške privredi biti teške, bolne i skupe. Međutim, to donosiocima odluka ne daje alibi za neade-

podrška i pomoć održivosti preduzeća i očuvanju radnih mjesta danas nema alternativu! Vanredne okolnosti zahtijevaju vanredne mjere i postupanja koja su pravovremena, konkretna i nose efekat na dugi rok", kazao je Mitrović uoči predstojećeg usvajanja drugoga paketa ekonomskih mjera Vlade.

Ukazao je da predstoji dug i trnovit put oporavka i mnogo teži od onog nakon krize iz 2008. godine.

"I ova današnja, baš kao i

S obzirom da su privredi uskraćeni prihodi, to preduzeća primorava da, prije ili kasnije, otpuštaju radnike. Ako Crna Gora ne želi kolaps privrede i armiju novih nezaposlenih - potrebno je hitno rješenje za spasavanje preduzeća

kvatna rješenja koja ne prate nivo ugroženosti preduzeća i mogućeg kolapsa privrede, što je prijetnja s kojom se danas suočavaju i mnoge razvijenije ekonomije. Puna podrška i pomoć održivosti preduzeća i očuvanju radnih mjesta danas nema alternativu. Vanredne okolnosti zahtijevaju vanredne mjere i postupanja koja su pravovremena, konkretna i nose efekat na dugi rok.

Teret ekonomske krize da se podijeli i iznese isključivo kroz dijalog socijalnih partnera, pohvale za medicinske timove...: Mitrović
Foto: Luka Zeković

UPCG uvažava dosadašnje napore Vlade i podržava predlog novih ekonomskih mjera, ali smatra da su za trenutnu situaciju one još uvijek nedovoljne. Zato očekujemo da tokom trajanja mjera direktne zabrane rada u više privrednih sektora, osim obezbjeđenja subvencija i povoljnih kreditnih linija, Vlada prihvati i naš predlog indirektnih mjera podrške, u vidu oslobađanja od plaćanja poreza i doprinosa, taksi, naknada i ostalih nameta. UPCG je Vladi već predložila dva seta mjera podrške privredi, koji se u osnovi zasnivaju na dva zahtjeva - pomoć za likvidnost preduzeća (uz posebnu ulogu i očekivanja koja preduzeća imaju u odnosu na IRF i komercijalne banke) i pomoć poslodavcima za očuvanje radnih mjesta. To su mjere sa kojima se već kasni za jedan dio firmi, pogotovo mikro i mala preduzeća, a od izuzetne su važnosti. Takav odnos, a prije svega hitnost i posebnu pažnju, očekujemo i po pitanju naših zahtjeva za razdvajanje socijalnih od ekonomskih mjera. Neophodno je i da Vlada subvencije za plate obezbijedi u iznosu od 100 odsto, a ne 70 odsto, to je minimum neophodan da ne bi došlo do ozbiljinijih poremećaja na tržištu rada.

Osim na nacionalnom, podršku i ažurnost u postupanjima, uz što manje birokratije, očekujemo i na nivou lokalnih samouprava. Uz mjere koje smo ranije uputili Zajednici opština, uz poziv da podrži naš predlog za jedinice lokalnih samouprava, ovim putem od donosioca odluka na lokalnom nivou tražimo da suspenduju svoje odluke o lokalnim komunalnim taksama za 2020. godinu, oslobode privredne subjekte koji ne rade plaćanja naknade za korišćenje puta za pristup komercijalnim objektima i zakup poslovnih prostora u opštinskom vlasništvu (minimum 90 dana ili duže), oslobode sve privredne subjekte članskog doprinosa turističkim organizacijama za 2020, revidiraju cijene komunalnih usluga (zavisno od toga da li su objekti radili ili ne), kao i da sprovedu niz drugih mjera podrške koje bi privrednicima sa teritorije njihovih opština pomogle da smanje troškove i prebrode ovaj kritični period.

- ***UPCG je radila anketu među svojim članovima o ovoj krizi. Jedno od pitanja bilo je i da li planiraju da opuštaju radnike - kakve odgovore ste dobili? Da li sada ima otpuštanja radnika ili neproduživanja ugovora na određeno? Da li će biti značajnijeg otpuštanja radnika ukoliko kriza potraje još nekoliko mjeseci?***

U toku je istraživanje koje realizujemo među crnogorskim privrednicima, uz tehničku podršku Međunarodne organizacije rada i u partnerstvu sa EBRD. Cilj je da, uz pomoć u sprečavanju širenja novog koronavirusa i na ovaj način, a po ugledu na druge države - globalne sile, usmjerimo snage na sprečavanje razornih ekonomskih posljedica koje će uslijediti jako brzo, ako već nisu.

U ovom trenutku, iako istraživanje još traje, dobili smo izuzetno veliki broj odgovora, nezapamćen u radu ove vrste. To, čini mi se, govori o ozbiljnosti ukupne situacije i problemima s kojima se suočava cjelopkupna biznis zajednica, o čemu svjedoče i konkretni primjeri iz poslovne prakse. Ono što imponuje i kao takvo poziva na pažnju i poseban respekt nadležnih je upravo odgovornost poslodavaca iskazana i kroz odgovore oko 95% učesnika istraživanja koji su naveli da nemaju namjeru da otpuštaju svoje zaposlene.

Međutim, ako kriza potraje, a Vlada ne pokaže dovoljno sluha za sve naše apele i na evidentne probleme privrede ne odgovori adekvatnim i konkretnim mjerama pomoći, slijedi nam scenario koji će biti negativan i za preduzeća (prestanak rada i gašenje) i za zaposlene (gubitak radnih mjesta) i države (manjak budžetskih sredstava).

Ekonomija se može održati u danima koji slijede, brže i lakše oporaviti, samo ako se preduzećima pruži snažna podrška za kontinuitet i održivost poslovnih procesa, a time i sačuvala zaposlenost u njima. Danas su privredi uskraćeni prihodi, a to preduzeća primorava da, prije ili kasnije, otpuštaju radnike. Zato još jednom podsjećam ako Crna Gora ne želi kolaps privrede, armiju novih nezaposlenih, potrebna nam je hitno rješenje za spasavanje preduzeća. Poslodavci su bez pogovora prihvatili mjere zabrane rada u višem cilju - zaštite zdravlja ljudi. Zato je i veća obaveza države da im pruži adekvatnu podršku da bi sačuvali biznis i radna mesta. Poslodavci imaju visok stepen etičnosti u odnosu na zaposlene, a zajedno čine spojene sudove i ovoj situaciji dijele istu sudbinu. Za nas iz UPCG, poslodavci su heroji ovog vremena. Zbog situacije koju nisu proizveli već im je nametnuta, neki od njih će doživjeti bankrot - posebno mikro i mala preduzeća iz ranjivih sektora. Sudbinu tih posljedica pratiće i njihovi zaposleni. To znači da opstanak i preduzeća i radnika zavisi od brzine djelovanja i efektivnosti podrške koja će njihovom opstanku biti pružena.

Biće duži i teži oporavak od onog nakon krize iz 2008. Ako Vlada nema novca - neka se zaduži

- ***Da li možete sada procijeniti koliko je pandemija koronavirusa već oštetila crnogorsku ekonomiju?***

Još uvijek je teško, a i rano, praviti te projekcije. U ovom trenutku, čini mi se da je i neodgovorno, bar za nas koji u svim postupanjima uvijek vodimo računa o preciznim podacima i prethodno sprovedenoj detaljnoj analizi.

Ono što sada mogu kazati, sudeći po odgovorima iz našeg istraživanja, predstoji nam vrlo dug i trnovit put oporavka. Mnogo teži od onog nakon globalne ekonomsko-finansijske krize iz 2008. godine. Obje krize građanima su uskratile dvije važne stvari - posao i prihode. To je jedina sličnost među njima. Tada je nedostajao novac, a današnja prijetnja su ograničenja i zabrane koje nam je svjesno nametnula Vlada, NKT i IJZ, a u cilju zaštite javnog zdravlja. Zato ponavljam da se zdravstvena kriza mora rješavati istovremeno sa ekonomskom krizom. Nikako odvojeno. Kada su u pitanju ekonomske mjere, posebno su važna brzina njihovog donošenja i brzina implementacije. Ako Vlada nema novca, treba hitno da se zaduži i potpuno rastereti poslodavce koji su ugroženi ovom situacijom i to ne svojon krivicom. Što prije treba uraditi i analizu krize i mogućih scenarija u skladu sa trajanjem pandemije po svim očekivanim fazama i projekcijama.

- ***Kada je stigla ekonomska kriza 2009, javni dug Crne Gore iznosio je 37 odsto BDP-a, a sada je 73 odsto BDP-a, uz opasnost da se usljed procjene MMF-a o padu ekonomije za 9% poveća i na 90 odsto BDP-a. Da li smatrate da država sada ima dovoljno instrumenata za antikrizne mjere i gdje može naći novac kojim bi pomogla privredi i ugroženim građanima***

Novca mora biti. Ako ne iz sopstvenih izvora, što imajući u vidu obim krize i stanje budžeta teško možemo i očekivati, od države tražimo da se u antikriznim mjerama fokusira na održavanje likvidnosti. Jasno je da nam slijedi zaduživanje ili od MMF-a ili iz drugih izvora. Koliko smo u saznanju, Vlada je u pregovorima sa relevantnim finansijskim institucijama i ima podršku socijalnih partnera za realno zaduženje.

Osim ovog pravca, treba očekivati da nam slijede i ozbiljni rezovi u onom dijelu javnog sektora (isključujući zdravstvo, školstvo, policiju, vojsku i ostale sektore koji su danas na prvoj liniji fronta) koji je ionako glomazan, spor i neefikasan, a uključuje opštine i razne agencije i direkcije čija se značajna budžetska sredstva troše na suvišnu administraciju i nepotrebne, a često i neopravdane troškove.

- ***Poslodavci i sindikati, koji su socijalni partneri Vlade, nisu učestvovali u izradi predloga mjera sa timom izvršne vlasti, već su pozvani na razgovor prije nego Vlada usvoji drugi paket pomoći, a za prve mjere ni toliko. Da li predstavnici državne administracije koji većinom čine timove za mjere imaju dovoljno iskustva i saznanja o problemima sa kojim se poslodavci susreću i potrebama koje sada ima privreda kako bi koliko toliko sačuvala ekonomsku aktivnost?***

Imajući u vidu kompleksnost situacije i visoku cijenu koju ćemo možda morati da platimo svi zajedno ako ne budemo brzo reagovali, prijeko je potrebno da zajedno, kao najodgovorniji partneri (Vlada, sindikati i poslodavci) nađemo najbolje odgovore na sve ove dileme i izazove. Moramo kroz hitni društveni konsenzus i putem dodatnog regulisanja naći način za premošćavanje problema koji je svakim danom sve veći. Tu nema prostora za neslaganja, već isključivo saradnju i partnerski odnos.

To je zadatak svih nas, ključnih činilaca socijalnog dijaloga - predstavnika privrede i zaposlenih. U UPCG to posmatramo i kao našu ljudsku obavezu da pokažemo solidarnost i objedinjenu snagu i da Vladi u granicama sopstvenih mogućnosti ponudimo zajedničke predloge i rješenja, kako bismo stvorili jedinstven društveni front za očuvanje zdravlja naših građana, ekonomije i radnih mjesta.

U dosadašnjem periodu, saradnja je bila jednostrana. Pozivi NKT do nas nisu stizali, iako smo pomoć konstantno nudili. Tek 3. aprila dobio sam priliku da, kao predsjednik UPCG, prisustvujem Kolegijumu predsjednika Skupštine. Tada nam je saopšten plan mjera, a mi smo dobili priliku da damo predloge.

Poslodavci ne traže milostinju, već očekivanu pomoć, onu koja im pripada i koju su svojim odgovornim radom i ispunjenim obavezama zaslužili, a u interesu je cijelog društva. Od prvog dana osnivanja sopstvenog biznisa oni su, preko plaćanja poreskih i drugih obaveza ulagali u državu i finansirali njeno funkcionisanje (administracija, obrazovanje, zdravstvo, pravosuđe, infrastruktura...) i zato je sada vrijeme da država pomogne njima, kako bi dalje bili tu zarad države i zaposlenih.

Do tada, bićemo i dalje odgovoran partner državi i djelovati u skladu sa obavezama i nadležnostima koje imamo kao socijalni partner i zvaničan predstavnik privrede u Socijalnom savjetu. Teret krize moramo podijeliti i iznijeti isključivo putem dijaloga socijalnih partnera. Na njima je da zajedno, kao odgovorni partneri, nađu najbolje odgovore i rješenja za sve sadašnje probleme, ali i izazove koji poslodavcima, zaposlenima, državi i cijelom društvu tek predstoje.

Ubrzo naš predlog za turizam, misliti i na sezonske radnike

- ***Šta bi država, a i poslodavci iz turizma, mogli uraditi da bi se spasao maksimum mogućeg od ljetnje sezone?***

Čini mi se da nas je ova kriza mnogo čemu naučila, između ostalog, i tome koliki značaj nose domaće znanje i pamet, očuvanje i bolja iskorištenost prirodnih resursa i ulaganje u sopstvenu proizvodnju.

Turizam je naša strateška razvojna grana, snažno vezana za poljoprivredu kojoj obezbjeđuje nevidljivi izvoz. Za Crnu Goru su zato prioritetne one mjere koje će obezbijediti likvidnost u funkciji očuvanja radnih mjesta, da bi se omogućila kakva-takva normalizacija poslovanja i pokušala sanirati nastala šteta koja je već sada ogromna i nadovezala se na minusni saldo neuspješne zimske sezone.

Ako situacija potraje, osim poslovne održivosti i očuvanja radnih mjesta zaposlenih, pažnju treba posvetiti i ugroženom položaju sezonskih radnika - prvenstveno onih sa kojima su turistički poslenici već dogovorili angažman.

UPCG će uskoro uputiti i predlog mjera za ovu oblast i tako pokušati da pruži svoj doprinos iako, u ovom trenutku, ponovo svjedočimo negativnoj i nerazumljivoj praksi nadležnih koji predstavnike UPCG nisu prepoznali kao partnere u Radnoj grupi formiranoj ovim povodom.